

Anonimizált változat

Fordítás

C-649/23 – 1

C-649/23. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2023. október 31.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Románia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2022. december 6.

Felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek, alperesek az elsőfokú eljárásban és ellenérdekű felek a fellebbezési eljárásban:

Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”

Fundația Națională pentru Știință și Artă

A felülvizsgálati eljárásban ellenérdekű felek-felperesek és fellebbezők:

HK, TB örököse

VP

Ellenérdekű fél a felülvizsgálati eljárásban, alperes az elsőfokú eljárásban és ellenérdekű fél a fellebbezési eljárásban:

GR

[omissis]

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA I CIVILĂ

(LEGFŐBB SEMMÍTŐ- ÉS ÍTÉLŐSZÉK,

ELSŐ POLGÁRI TANÁCS, ROMÁNIA)

Végzés

[omissis]

2022. december 6-i nyilvános tárgyalás

[omissis]

Határozat az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése iránti kérelemről, amelyet a felülvizsgálatot kérelmező félként, valamint az elsőfokú eljárásban alperesként és a fellebbezési eljárásban ellenérdekű félként eljáró Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” („G. Călinescu” irodalomtörténeti és -elméleti intézet) terjesztett elő az általa és a Fundația Națională pentru Știință și Artă (nemzeti alap a tudományért és a művészetért), az elsőfokú eljárásban alperesek és a fellebbezési eljárásban ellenérdekű felek (a továbbiakban: alperesek) által a Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă (legfőbb semmítő- és ítélőszék, negyedik polgári tanács, Románia) 2021. április 7-i [omissis] polgári ítélete ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmekkel kapcsolatos [omissis] eljárásban.

[omissis]

[eljárási szempontok]

AZ ÎNALTA CURTE DE CASĂ ȘI JUSTIȚIE (LEGFŐBB SEMMÍTŐ- ÉS ÍTÉLŐSZÉK)

a jelen polgári ügyben a következőket állapítja meg:

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya

1. Dan Slușanschi professzor örököséiként TB és VP a Tribunalul Bucureștihez (bukaresti törvényszék, Románia) benyújtott keresetükben arra hivatkoztak, hogy az alperes Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” és Fundația Națională pentru Știință și Artă megsértette a Dan Slușanschi professzor fordításának megfelelően „*Demetrii principis Cantemirii. Incrementorum et decrementorum avlae othman(n)icae sive aliothman(n)icae historiae a prima gentis origine ad nostra usque tempora deductae libri tres*” (a továbbiakban: „*Istoria creșterilor și a descreșterilor Curții Othman[n]ice sau Aliothman[n]ice de la primul început al neamului, adusă până în vremurile noastre, în trei cărți*”) („Az oszmán vagy aliottomán udvar felemelkedésének és hanyatlásának története a nemzetség kezdetétől napjainkig, három könyvben”) címet viselő latin nyelvű műhöz – kritikai kiadáshoz – fűződő szerzői jogot.

2. A felperesek ennek megfelelően annak a vagyoni és nem vagyoni kárnak a megtérítését kérték, amelyet amiatt szenvedtek el, hogy az Academia Română – Fundația Națională pentru Știință și Artă (román akadémia, nemzeti alap a tudományért és a művészetért) 2015-ben latin-román kétnyelvű változatban

megjelentetett egy „*Istoria măririi și decăderii Curții otomane*” („*Az ottomán udvar nagyságának és hanyatlásának története*”) címet viselő művet, amely olyan kritikai kiadást (a továbbiakban: az akadémia kritikai kiadása) is tartalmaz, amely azok szerzője, Dan Slușanschi korábbi kritikai kiadása (a továbbiakban: Slușanschi kritikai kiadás) lemásolásának eredménye.

3. [omissis]

4. [omissis]

[az elsőfokú kereset olyan szempontjai, amelyek nem képezik a felülvizsgálati kérelem tárgyát]

A Tribunalul (törvényszék) és a Curtea de Apel (ítélőtábla) ítéletei

5. A Tribunalul București (bukaresti törvényszék) 2017. december 21-i [omissis] polgári ítéletével megállapította, hogy az alperesek megsértették Dan Slușanschi professzor azon személyhez fűződő jogát, hogy a kritikai kiadás szerzőjeként ismerjék el, valamint a Slușanschi kritikai kiadást is magában foglaló „*Istoria măririi și decăderii Curții otomane*” mű felperesek engedélye nélküli kiadása és terjesztése révén az elsőfokú eljárásban felperesekként eljáró örökösöket megillető szerzői vagyoni jogokat.

6. A Tribunalul București (bukaresti törvényszék) következőképpen egyetemlegesen arra kötelezte az alpereseket, hogy térítsék meg a felperesek vagyoni és nem vagyoni kárát, valamint hogy az akadémiának a Slușanschi kritikai kiadáshoz fűződő jogok jogosultjainak hozzájárulása és többek között Dan Slușanschi szerzőként történő feltüntetése nélkül kivitelezett kritikai kiadását hívják vissza Románia területéről.

7. Az alperesek, vagyis az Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” és a Fundația Națională pentru Știință și Artă fellebbezést terjesztettek elő a 2017. december 21-i [omissis] ítélet ellen.

8. A Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla, Románia) 2021. április 7-i [omissis] ítéletével helyt adott a fellebbezéseknek, és részben megváltoztatta a Tribunalul București (bukaresti törvényszék) ítéletét azzal, hogy csökkentette az alperes Fundația Națională pentru Știință și Artă és Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” által egyetemlegesen megtérítendő nem vagyoni kár összegét, azonban helyben hagyta a vagyoni kár első fokon meghatározott összegben történő megfizetésére kötelezésüket.

Tényállás

9. Dan Slușanschi professzor a Dimitrie Cantemir herceg – fordításban „*Istoria creșterilor și a descreșterilor Curții Othman[n]ice sau Aliothman[n]ice de la primul început al neamului, adusă până în vremurile noastre, în trei cărți*” címet viselő – latin nyelvű műve kritikai kiadásának szerzője. A kritikai kiadás először

2001-ben jelent meg a temesvári Amarcord kiadónál; ezt 2008-ban a szerző által felülvizsgált és javított második kiadás követte, amely a Paideia kiadónál jelent meg, majd azt 2010-ben és 2012-ben újra kiadták.

10. A Slușanschi kritikai kiadás a latin szöveg kézírata alapján készült, amelyet 1984-ben fedtek fel a Harvard Egyetemen (amely az 1901-es kézirat tulajdonosa). Az első kiadásban az 1999-ben Romániában közzétett másolatot, a másodikban pedig a tulajdonos által rendelkezésre bocsátott fényképmásolatokat használták.

11. Dimitrie Cantemir műve az említett professzor általi fordításban románul is megjelent, és az felülvizsgált és helyesbített formában hivatkozott a Slușanschi kritikai kiadás révén megállapított latin szövegre.

12. Az alperes Fundația Națională pentru Știință și Artă gondozásában 2015-ben kétnyelvű, latin-román változatban, két kötetben megjelent a „Dimitrie Cantemir – Istoria mării și decăderii Curții Othomane” címet viselő mű, amelyben a latin szöveg az alperes alapítvány kiadóinak kritikai megjegyzéseivel együtt szerepelt.

13. A Tribunalul București (bukaresti törvényszék) és a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) ugyanis úgy ítélte meg, hogy Slușanschi 2001. évi kritikai kiadását az akadémia kritikai kiadása teljes egészében reprodukálta, és azt nem pusztán egyes idézetek vagy szövegrészek átvételével használta fel. Azokat a meg nem jelentetett kiegészítéseket vagy helyesbítéseket is felhasználta, amelyeket Dan Slușanschi professzor fűzött hozzá a saját kiadásához, és amelyeket a jövőben kívánt felhasználni. A korábbi kiadás szerzőjére való hivatkozások a lábjegyzetbe kerültek bele.

14. Az Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” alperessel Dan Slușanschi professzor halálát követően, 2013-ban kötött megállapodás értelmében a felperesek átruházták az alperesre azt a jogot, hogy Dimitrie Cantemir művének teljes egészében történő kiadása céljából felhasználja a professzor átíratát és fordításait Dimitrie Cantemir különböző – köztük a szóban forgó – szövegeihez. Az alperes intézet pedig az alperes alapítvány rendelkezésére bocsátotta Dan Slușanschi művét.

15. Az akadémia kritikai kiadása kiadói egyikének tanúvallomásából következik egy ebben az összefüggésben megemlíthető részlet: [az említett kiadó] a tanúként történő meghallgatása során a bíróság előtt kijelentette, hogy ha nem dolgozott volna a felperesek által rendelkezésre bocsátott, a szerző által létrehozott változaton, hosszan tartó és fáradságos kutatási tevékenységre lett volna szüksége.

16. A Tribunalul București (bukaresti törvényszék) és a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) által figyelembe vett tényállási elemeken kívül az ügy iratai alapján az is megemlíthető, hogy Dimitrie Cantemir szóban forgó műve *post mortem* a XVIII. század óta számos változatban, köztük elsőként angolul jelent meg. E változat nagy valószínűséggel a latin kézíraton alapult, de nem teljes fordításról volt szó, ugyanis számos kihagyást és módosítást tartalmazott. Ezt követően az angol változathoz lefordították a francia, olasz, török, román stb.

nyelvű változatokat. A latin szöveg csak 1999-ben jelent meg (másolatban), és Slușanschi 2001. évi kritikai kiadása volt a latin szöveg első tudományos kritikai kiadása.

A Curtea de Apel (ítélőtábla) által megfogalmazott jogi értékelések

17. A román nyelv értelmező szótárában szereplő meghatározás szerint a kritikai kiadás egy (rég, klasszikus stb.) szöveg olyan kiadása, amelyet a változatok összehasonlításával készítenek el, és amelyet megjegyzésekkel és a szükséges kritikai szöveggondozással egészítenek ki.

18. A kritikai kiadás a szerzői jogról szóló 8/1996. sz. törvény 16. cikke értelmében vett származékos műnek minősül, és az e szabályozási aktus által biztosított oltalomban részesül.

19. Az ilyen mű elkészítése a kéziratnak a kihagyott részek beillesztésével, a megfelelő kifejezések megválasztásával ott, ahol azok nem megfejtethők, a jelentés megőrzése érdekében a szövegbe történő beavatkozásokkal és a meghozott döntések magyarázatával történő bővítését feltételezi.

20. Az eredeti művel kapcsolatos e beavatkozások mindegyike olyan kreatív erőfeszítés eredménye, amely a szerzők szellemi tevékenységének gyümölcse.

21. A kritikai kiadás szerzője a szavak vagy kifejezések széles skálájából választ, hogy a lehető legnagyobb mértékben visszaadja a szöveg jelentését, és közvetítse az eredeti mű üzenetét. Emiatt a megfelelő szó vagy kifejezések kiválasztása az, ami a szellemi tevékenységnek személyes jelleget biztosít, ami az eredeti jelleg részét képezi.

22. A kritikai kiadás szerzőjének döntései kreatívak, mert a kiadó személyisége – a filológiai kompetencián, valamint a szerző életrajzára, a történelmi idősokra és a szóban forgó irodalmi idősokra vonatkozó tudományos információkon kívül – az olyan döntések révén is nyomot hagy, amelyeket pont abban a formában hoz, amelyben a szöveg üzenetét továbbítani kívánja az olvasónak.

23. Még ha a kritikai kiadás esetében korábban már létező mű nem is alakult át, mivel a cél az eredeti szöveg lehető legpontosabb visszaadása, a kritikus megjegyzések kreatív döntés eredményei is, mivel szerzőik saját döntéseket hoznak a kihagyott részek beillesztésekor vagy a meg nem fejtett kifejezések helyettesítésekor.

Felülvizsgálati eljárás

24. Az alperesekként eljáró Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” és Fundația Națională pentru Știință și Artă a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) 2021. április 7-i [omissis] határozata ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) elé.

25. Az alperesek jogalapjaikkal lényegében a fellebbviteli bíróságnak a kritikai kiadás származékos műnek minősítése vonatkozó megállapítását kifogásolták, és azt rótták a bíróság terhére, hogy a szerzői jogi oltalom értékelése céljából nem alkalmazta az Európai Unió Bíróságának ítélezési gyakorlatából eredő kritériumokat.

26. A felülvizsgálatot kérelmező felek álláspontja szerint a kritikai kiadásban megtestesülő mű kiadója szabadságának foka rendkívül korlátozott, sőt nem is létezik olyan tudományos jellegű mű esetében, amely a latinhoz hasonló holt nyelven íródott, amely pontos szintaktikai szabályokkal, az állításokban szereplő szavak sorrendjére és a mondatokon belüli állításokra vonatkozóan pontos szabályokkal rendelkezik.

27. A kiadó a kritikai kiadás esetében nem hozhat szabadon kreatív döntést, mivel egyetlen célja az, hogy szakmai kompetenciáját minden esetben a sajátja helyett az eredeti szerző szándékához legközelebb álló szövegváltozatok azonosítására használja azokon a pontokon, amelyeken az eredeti szerző szándéka nem tűnik ki egyértelműen a felhasznált kéziratokból.

28. Az, hogy a használt szavakkal vagy megfogalmazásokkal kapcsolatban különböző lehetőségek között lehet választani, nem jelenti azt, hogy a szerző hozzájárulása eredeti, kreatív abban az értelemben, hogy nem állítható, hogy a Dan Slușanschi által kidolgozott kritikai kiadás Dan Slușanschi személyiségét tükrözné.

29. Az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélszék) az eljárás folyamán kétségbe vonta a felülvizsgálatot kérelmező félként, valamint az elsőfokú eljárásban alperesként és a fellebbezési eljárásban ellenérdekű félként eljáró Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” arra vonatkozó kérelmét, hogy az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének a) pontjában foglalt rendelkezések értelmezése céljából az EUMSZ 267. cikk alapján az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezze.

Az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélszék) megítélése szerint az alábbi okokból az ügy elbírálásához előzetes döntéshozatal céljából kérdést köteles az Európai Unió Bírósága elé terjeszteni.

Releváns jogszabályi rendelkezések

30. *Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv*

2. cikk

A többszörözési jog

A tagállamok biztosítják a közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát:

a) a szerzők számára műveik tekintetében; [...].

31. *Legea nr. privind dreptul de autor și drepturile conexe (a szerzői és szomszédos jogokról szóló 8/1996. sz. törvény) (2001-ben hatályos változat)*

16. cikk

A mű szerzőjének kizárólagos vagyoni joga, hogy engedélyt adjon művének fordítására, gyűjteményben való megjelentetésére, átdolgozására, és a mű minden más olyan megváltoztatására, amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre.

32. *Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (a szerzői és szomszédos jogokról szóló 8/1996. sz. törvény) (2015-ben és jelenleg hatályos változat)*

23. cikk

E törvény értelmében származékos művek készítése alatt már létező mű fordítását, gyűjteményben való megjelentetését, átdolgozását vagy bármely más megváltoztatását kell érteni, amennyiben az szellemi alkotásnak minősül.

Azon okok, amelyek a felülvizsgálati bíróságot az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés előterjesztésére készítették

33. Az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) mint felülvizsgálati bíróság által az Európai Unió Bírósága elé terjesztett kérdés tárgyát az képezi, hogy a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett, szerzői jogi oltalom alatt álló „műnek” minősül-e valamely mű kritikai kiadása.

34. Kritikai kiadás esetén a kiadó által elérni kívánt eredmény az, hogy az eredeti művet a lehető legnagyobb mértékben a mű szerzője által kidolgozott formához közelítse, vagyis az eredeti mű szövegét teljes körűen és érthető formában állapítsa meg.

35. A kiadó e célból betekint a kéziratba, – a megfelelő kifejezések megválasztásával kapcsolatos észrevételekkel és magyarázatokkal – helyesbítheti vagy kiegészítheti azt annak biztosítása céljából, hogy a jelentés megmaradjon. Az ahhoz kapcsolódó kritikai szöveggondozás szellemi erőfeszítést igényel, amely gyakran rendkívül fáradságos és hosszadalmas kutatási tevékenységről árulkodik.

36. A kiadó munkája semmi esetre sem feleltethető meg a kézirat másolásának vagy másolatának átírásának.

37. Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata fontos elemeket tartalmaz a „mű” fogalmával kapcsolatban, amelyet a szerzőknek a műveik többszörözésének engedélyezéséhez vagy megtiltásához való kizárólagos jogát illetően a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja szabályoz, de ezen irányelv más rendelkezései is használják (a szerzők nyilvánosságához közvetítés és terjesztés terén fennálló kizárólagos jogaira, valamint az e kizárólagos jogok tekintetében alkalmazható kivételekre és korlátozásokra vonatkozóan).

38. A „mű” fogalma ugyanis az uniós jog önálló fogalma, amelyet a nemzeti bíróságoknak azonos módon kell értelmezniük és alkalmazniuk (2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

39. A Bíróság álláspontja szerint e fogalom két elem együttes fennállását feltételezi, és amennyiben ezek együttesen fennállnak, olyan „műről” van szó, amelynek ennél fogva szerzői jogi oltalomban kell részesülnie (Cofemel ítélet, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

40. Először is, fenn kell állnia valamilyen eredeti teljesítménynek abban az értelemben, hogy egyszerre szükséges és elegendő az, hogy az alkotója személyiségét tükrözi, valamint annak szabad és kreatív döntéseiben jut kifejeződésre. Annnyiban, amennyiben a teljesítmény megvalósulását olyan műszaki megfontolások, szabályok vagy kööttségek vezérelték, amelyek az alkotási szabadság gyakorlásának nem engedtek teret, e teljesítmény nem tekinthető úgy, hogy az ahhoz szükséges eredetiséggel bír, hogy műnek minősülhessen (a Cofemel ítélet 29–31. pontja).

41. Másodszor, a „műnek” minősítés azon elemekre korlátozódik, amelyekben az ilyen szellemi alkotás megnyilvánul, mivel a „mű” fogalma szükségszerűen magában foglalja a kellő pontossággal és objektivitással azonosítható teljesítmény létét (Cofemel ítélet, 29. és 32. pont).

42. Ugyanakkor akkor is szó lehet valamely „mű” felhasználásáról (akár többszörözés útján is), ha a harmadik személy a szerzői jog jogosultjának hozzájárulása nélkül használja fel a mű részeit, feltéve hogy az átvett elemek önmagukban a szerző saját szellemi alkotásának kifejeződései (2009. július 16-i Infopaq International ítélet, C-5/08, EU:C:2009:465, 48. és 49. pont).

43. *A Bíróság elé terjesztett e kérdés a szerzői jogi oltalom alatt álló műnek való minősítés mindkét feltételét megkérdőjelezi, jelesül a valamely eredeti teljesítmény fennállását és azonosítható teljesítmény létét.*

44. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát illetően célszerű tisztázni, hogy nem kétséges, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróság feladata annak meghatározása, hogy egy konkrét, a folyamatban lévő jogvitában szereplőhöz hasonló szellemi alkotás a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja (vagy adott esetben valamely európai uniós jogi aktus más

rendelkezése) értelmében vett „műnek” minősíthető, és így szerzői jogi oltalom alatt állhat-e.

45. Vitathatatlan azonban, hogy a Bíróság elemezte azt, hogy a két kritérium különböző alkotások esetében konkrétan hogyan alkalmazandó, és rendelkezésre bocsátotta azokat az elemeket, amelyeket a nemzeti bíróságnak értékelnie kell annak megállapításához, hogy a szerzői jogi oltalom elismerhető-e.

46. Például adatbázis esetében a szabad és kreatív döntések – amelyektől az eredetiség függ – az adatok olyan összeválogatásra és elrendezésére vonatkoznak, amelyek segítségével az adatbázis megalkotója az adatokat struktúrába önti, és ezek a fogalmak nem terjednek ki az ezen adatbázisban található adatok létrehozására, kivéve ha az adatbázis létrehozását olyan műszaki megfontolások, szabályok vagy kötöttségek írják elő, amelyek az alkotási szabadságnak nem engednek teret (2012. március 1-jei Football Dataco és társai ítélet, C-604/10, EU:C:2012:115, 32., 38. és 39. pont).

47. Hasonlóképpen, a portréfotó szerzője a mű létrehozása során többféleképpen és több ízben is szabadon és kreatívan dönthet, és e döntések „személyes színezetet” adhatnak a létrehozott műnek, valamint a Bíróság konkrétan megjelölte, hogy a szerző milyen módon fejezheti ki magát, így a szerző alkotó képességeit csak korlátozott mértékben, illetve egyáltalán nem fejtheti ki (2011. december 1-jei Painer ítélet, C-145/10, EU:C:2011:798, 90–94. pont).

48. A Bíróság egy irodalmi művel (újságcikk) kapcsolatban megállapította, hogy a szavak jellegüknél fogva nem tekinthetők védelem alatt álló elemeknek, hanem e szavak kiválasztásán, elrendezésén és kombinációján keresztül van lehetősége a szerzőnek alkotó szelleme eredeti módon történő kifejezésére és olyan eredmény létrehozására, amely szellemi alkotásnak tekinthető (az Infopaq International ítélet 44. és 45. pontja).

49. Még a hivatalos tájékoztató jelentés esetében sem zárható ki automatikusan a szavak kiválasztásából, elrendezéséből és kombinációjából ered eredeti jelleg. Mindazonáltal a Bíróság egyértelművé tette, hogy mindennemű eredeti jelleg kizárt a tisztán tájékoztató jellegű dokumentumok esetében, amelyek tartalmát teljes mértékben a bennük foglalt információk határozzák meg, és amelyeket ennél fogva azok pusztán technikai funkciója jellemez. Hasonlóképpen, a „műnek” való minősítés szempontjából önmagában az említett jelentések létrehozására fordított szellemi erőfeszítés és szakértelem nem bír relevanciával (2019. július 29-i Funke Medien NRW ítélet, C-469/17, EU:C:2019:623, 23. és 24. pont).

50. Emlékeztetni lehet a Bíróság azon értékelésére is, amely szerint egy élelmiszer íze önmagában nem áll szerzői jogi védelem alatt a második értékelési kritérium, jelesül a kellő pontossággal és objektivitással azonosítható teljesítmény fennállása alapján (2018. november 13-i Levola Hengelo ítélet, C-310/17, EU:C:2018:899).

51. Következésképpen azt a nemzeti bíróságot, amely azt vizsgálja, hogy egy adott alkotás a szerzői jog értelmében vett „műnek” minősülhet-e, a Bíróság által

megjelölt értékelési szempontok vezérlik az egyik vagy mindkét egyértelműen megjelölt kritérium, jelesül a valamely eredeti teljesítmény és azonosítható teljesítmény fennállásának alkalmazása során.

52. Márpedig a Bíróság ítélkezési gyakorlatában nem szerepelnek ilyen jellegű utalások konkrétan valamely mű kritikai kiadását illetően, ami a kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint a Bíróság által az EUMSZ 267. cikk alapján elvégzendő értelmezést indokol, mivel nem – valamely korábbi előzetes döntéshozatali határozat alapján – „acte clarifié”-ről van szó (1963. március 27-i *Da Costa en Schaake NV és társai kontra Administratie der Belastingen* ítélet, 28/62–30/62, EU:C:1963:6).

53. Az *Înalta Curte de Casație și Justiție* (legfőbb semmitő- és ítélőszék) álláspontja szerint az irányelvvel kapcsolatos értelmezési kétely – amely a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapjául szolgált – először is abban rejlik, hogy a kiadó ténylegesen „szabadon és kreatívan döntött” úgy, hogy *egy már létező szöveg tartalmát* érthető és az eredeti szerző szándékához a lehető legközelebb álló formában *állapítja meg*, az ő stílusát és nyelvi kifejezését tiszteletben tartva, és lábjegyzeteket, megjegyzéseket és a kézzel írott szöveg érthetőségéhez szükséges esetleges helyesbítések, szócserek vagy kiegészítések céljából magyarázatokat fűz a szöveghez.

54. Kérdésként vetődik fel, hogy egyrészt bizonyos szavak, jelesül valamely szövegváltozat kiválasztása, másrészt pedig a kritikai szöveggondozás és a megjegyzések vagy magyarázat a kiadó kreativitására és személyes színezetére, vagy kizárólag annak szakmai képességeire és vitathatatlan szellemi erőfeszítésére utal-e (amelyek azonban a Bíróság álláspontja szerint nem elegendőek ahhoz, hogy a mű szerzői jogi oltalom alatt álló eredeti műnek minősüljön).

55. Másodsor, e kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint nem zárható ki bizonyossággal annak lehetősége, hogy a pontosan és objektivitással azonosítható teljesítmény fennállására vonatkozó második kritérium nem teljesül.

56. Kérdésként vetődik tehát fel, hogy a kritikai kiadás tekinthető-e az eredeti műtől különálló alkotásnak, vagy beolvad abba, mert annak pusztán egy változata, mivel a kiadás célja – a fentiek szerint – a már létező mű szövegének megállapítása.

57. Kétségtelen, hogy ez utóbbi esetben részleges beolvadásról lehet szó, mivel a kiadó hozzájárulása a lábjegyzetekben, a szöveghez fűzött megjegyzésekben és magyarázatokban kézzelfogható és látható.

58. Annak esetleges megállapítása, hogy kizárólag ez utóbbiak jelentenek pontosan és objektivitással azonosítható teljesítményt, mivel az eredeti műre vonatkozóan semmilyen jog sem ismerhető el a kiadó javára, ahhoz vezethetne, hogy a mű második értékelési szempontja alapján szerzői jogi oltalom alatt álló mű fennállása kizárólag olyan részek tekintetében lenne megállapítható, amelyek teljesítménye azonosítható.

59. Azt is tisztázni szükséges, hogy a fent említett szempontok relevánsak a folyamatban lévő ügy elbírálása szempontjából, mivel a kérdést előterjesztő bíróságnak azt kell megállapítania, hogy a 8/1996. sz. törvény (a 2001. évi változatban a törvény jelenlegi változata 23. cikkének megfelelő) 16. cikke szerinti származékos műnek minősül-e a kritikai kiadás.

60. Ezenkívül a Berni Egyezmény 2. cikkének (3) bekezdése értelmében „[a]z eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül az eredeti művel azonos védelemben részesül a fordítás, az adaptálás, a zenei átírás és irodalmi vagy művészeti műnek másfajta átdolgozása.”

61. A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárásban az eredeti mű kétségtelenül a Berni Egyezmény értelmében vett „irodalmi mű”; a Berni Egyezmény 2. cikkének (1) bekezdésében szereplő fogalommeghatározás a tudományos jellegű művekre is kiterjed.

62. Márpedig a származékos műnek – mint valamely irodalmi vagy művészeti mű „átdolgozásának” – magának is eredeti műnek kell lennie, aminek a nemzeti bíróság általi megállapítása igazolja az előzetes döntéshozatal iránti jelen kérelmet, amely a „mű” jellegnek a Bíróság ítélezési gyakorlatából származó második értékelési szempont tükrében annak tisztázására is irányul, hogy valamely mű kritikai kiadása a mű pontosan és objektivitással azonosítható teljesítménnyel rendelkező „átdolgozásának” tekinthető-e.

63. A Bíróság állandó ítélezési gyakorlatából következik, hogy az Unió, amely ugyan a Berni Egyezményben nem részes fél, a WIPO Szerzői Jogi Szerződése – amelyben részes fél, és amelynek végrehajtására irányul a 2001/29 irányelv – 1. cikkének (4) bekezdése alapján köteles betartani a Berni Egyezmény 1–21. cikkében foglalt rendelkezéseket (2018. november 13-i Levola Hengelo ítélet, C-310/17, EU:C:2018:899, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).

64. A fentiek tükrében az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) úgy ítélte meg, hogy a Bírósághoz kell fordulnia a 2001/29/EK irányelv 2. cikke a) pontjának abból a szempontból történő értelmezése céljából, hogy valamely kritikai kiadás műnek minősül-e, mivel az uniós jog helyes alkalmazása nem olyannyira nyilvánvaló, hogy az minden észszerű kétséget kizár (az 1982. október 6-i CILFIT kontra Ministero della Sanità ítélet, 283/81, EU:C:1982:335).

A FENTI INDOKOK ALAPJÁN,

A TÖRVÉNY NEVÉBEN

A KÖVETKEZŐKÉPPEN HATÁROZOTT:

Helyt ad a felülvizsgálatot kérelmező félként és alperesként eljáró Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatalának kezdeményezése iránti kérelmének.

Az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

„Úgy kell-e értelmezni a 2001/29/EK irányelv 2. cikkének a) pontjában foglalt rendelkezéseket, hogy szerzői jogi oltalom alatt álló műnek tekinthető az olyan mű kritikai kiadása, amelynek célja az eredeti mű szövegének a kézirat alapulvételével történő megállapítása, és amely azt megjegyzésekkel és a szükséges kritikai szöveggondozással egészíti ki?”

[omissis]

[eljárás, aláírások]

MUNKADOKUMENTUM